

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social Research

Cilt: 14 Sayı: 78 Temmuz 2021 & Volume: 14 Issue: 78 July 2021

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

KATI' SANATI VE ÇAĞDAŞ YORUMCULARINDAN EMEL NURHAN OGAN

ART OF KATI' AND EMEL NURHAN OGAN, AMONG MODERN SCHOLIASTS

Satiye KÖYLÜ*

Sema ETİKAN*

Öz

Tarihsel süreçte toplumların ortaya koydukları geleneksel el sanatları, ait oldukları toplumun öz kültürünü oluşturan değerli belgelerdir. Bu bağlamda Geleneksel Türk El Sanatları içerisinde kitap sanatları olarak adlandırılan hat, tezhip, ebru, minyatür, cilt ve kat'ı sanatları da önemle üzerinde durulan, çok gelişen bir alan olmuş ve sanat değeri yüksek eserler ortaya çıkmıştır. Kitap süsleme sanatları içerisinde yer alan ve başlı başına bir alan teşkil eden Katı' Sanatı da Geleneksel Türk El Sanatlarının değerli bir dalı olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Katı' Sanatı, herhangi bir motifin ya da yazı örneğinin ince bir kağıt veya deriden oyulması ile oluşturulmaktadır. Bu sanatın tarihçesi ve gelişimi konusunda farklı görüşler mevcuttur. Yapılan araştırmalar, kağıt ve deri oymacılığının iki bin yıl kadar önce bir halk sanatı olarak Çin topraklarında doğduğunu belirtmektedir. Pazırık kurganlarında bulunan deriden oyularak yapılmış eyer kaşı süsleri, deriden ve keçeden yapılmış aplike süsler, deriden kesilmiş hayvan figürleri; bu sanatın çok eski dönemlerden itibaren Türkler tarafından da yapılmakta olduğunu göstermektedir. Başlangıcından günümüze değişerek ve gelişerek gelen bu sanat, bugün birçok sanatçı tarafından yorumlanmaya devam edilmektedir. Bu çalışmada da bu sanatçılardan birisi olan Emel Nurhan OGAN ele alınmış, sanatçının sanat öyküsüne ve eserlerine yer verilmiştir. Çalışmada, günümüz Katı' Sanatı'nın çağdaş yorumcuları arasında yer alan Emel Nurhan OGAN' ın uyguladığı yöntemler, kullandığı ve geliştirdiği teknikler ürettiği sanat eserleri üzerinden incelenmiş ve Katı' Sanatının gelecek kuşaklara aktarılması için kaynak belge oluşturulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kitap Süsleme Sanatları, Katı' Sanatı, Kağıt, Oyma Sanatı, Emel Nurhan OGAN.

Abstract

Traditional handicrafts created by societies in the historical process are valuable documents that constitute the core culture of the society they belong to. In this context, the arts of calligraphy, illumination, marbling, miniature, binder and fold, which are called as book arts within Traditional Turkish Handicrafts, have become a highly developed field and works of high artistic value have emerged. Katı' Art, which is included in the art of book decoration and constitutes a field on its own, has reached today as a valuable branch of Traditional Turkish Handicrafts. Katı' Art is created by carving any motif or writing sample from thin paper or leather. There are different views on the history and development of this art. Studies show that paper and leather carving emerged as a folk art in Chinese lands about two thousand years ago. Saddle eyebrow ornaments carved from leather, applique ornaments made of leather and felt, animal figures cut from leather; This shows that this art has been made by Turks since ancient times. This art, which has evolved and evolved since its inception, continues to be interpreted by many artists today. Emel Nurhan OGAN, one of these artists, was discussed in this study, and the artist's art story and works were included. In the study, Emel Nurhan OGAN, one of the contemporary commentators of today's Katı' Art, examined the methods applied, the techniques he used and developed over the art works he produced, and it was aimed to create a source document for the transfer of Katı' Art to future generations.

Keywords: Book Decoration Arts, Katı' Art, Paper, Carving Art, Emel Nurhan OGAN.

*Bu çalışma Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülen "Başlangıçtan Günümüze Katı' Sanatı ve Çağdaş Yorumcularından Emel Nurhan Ogan" isimli Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, elifnurabia@gmail.com, ORCID:

Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Neşete Ertas Güzel Sanatlar Fakültesi, etikansema@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5347-200X.

1. Giriş

Tarihi, yüzlerce yıl öncesine dayanan, oldukça zengin bir geçmişe sahip geleneksel sanatlarımız, bu tarihsel süreci boyunca önemli estetik değerler meydana getirmiştir. Geleneksel Türk El Sanatları içerisinde kitap sanatları olarak adlandırılan hat, tezhip, ebru, minyatür, cilt ve kat'ı sanatları da önemle üzerinde durulan çok gelişen bir alan olmuş ve sanat değeri yüksek eserler ortaya çıkmıştır.

Kitap süsleme sanatları içerisinde yer alan ve başlı başına bir alan teşkil eden *Kat'ı Sanatı*, herhangi bir motifin ya da yazı örneğinin ince bir kağıt veya deriden oyulması ile oluşturulmaktadır. (Ünver ve Mesara,1998,237). Osmanlıca sözlükteki açıklamasında, KAT' kesme kesilme, KATI' kesen, durduran anlamlarında kullanılmaktadır. KATTA' ise kat eden, kağıt ve deriden oyma sanatı yapan sanatçıya verilen isimdir. Çoğul olarak kullanıldığında "KATTAAN" olarak isimlendirilir. "MUKATTA" adlandırması, kağıt ve deriden yapılmış işler için kullanılır. Eski hattatların kağıdı keserek oluşturdukları yazılara da "MUKATTA YAZI" denilmektedir (Develioğlu,1970,594). Kat'ı sanatının Fransızca karşılığı "L'art de la Silhouette" ya da "decoupage", Farsça'da ise "efşan" olarak adlandırılır. Kat'ı sanatı İngilizce de "paperfiligree", "paper-cut" ya da "silhouette cutting" olarak adlandırılırken Almanca'da "silhouetten-kuns" şeklinde geçmektedir (Çağman, 1990,306).

Kat'ı sanatında bir motif veya şekil kesilerek çıkartılır. Burada çıkan kısma *erkek*, içi boş kalan kısma ise *dişi* ismi verilmektedir. Meydana gelen erkek ve dişi motifler, şekiller ayrı bir yüzeye yapıştırılarak iki levha oluşturulabilir (Arseven,1947,980).

Geleneksel kitap sanatlarımızdan kat'ı sanatının tarihçesi ve gelişimi konusunda farklı görüşler mevcuttur. Yapılan araştırmalar kağıt ve deri oymacılığının iki bin yıl kadar önce halk sanatı olarak bu gün Çin topraklarında doğduğunu belirtmektedir. Var olan örneklerden hareketle, bu sanatların İslam dünyasında Orta Asya kanalından geçerek ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Ovalıoğlu, 2007,12). Pazırık kurganlarında bulunan deriden oyularak yapılmış eyer kaşı süsleri, deriden ve keçeden yapılmış aplike süsler, deriden kesilmiş hayvan figürleri; bu sanatın çok eski dönemlerden itibaren Türkler tarafından yapılmakta olduğunu, Çin'le yakın bulunmaları dolayısıyla da bu iki kültürün birbirinden etkilendiklerini düşündürmektedir (Çığ, 1971,5). (Şekil 1.1.- Şekil 1.3.).

Şekil 1.1. Birinci Pazırık kurganında bulunan lahit üzerine deriden ajurlanarak hazırlanmış üsluplaşmış horoz figürleri (Diyarbakirli, 1972,634-640).

Şekil 1.2. Birinci Pazırık kurganında bulunmuş, eyer altı örtüsünde keçeden yapılmış koyun başı aplikasyonu. (Diyarbakirli, 1972,634-640).

Şekil 1.3. İkinci Pazırık kurganında, deriden kesilmiş sığın (geyik) figürleri (Diyarbakirli, 1972,634-640).

Tarihte, Katı' sanatının ilk örnekleri, deri kitap kaplarında ve kitap içerisindeki süslemelerde görülmektedir. İlerleyen zaman sürecinde kitap sanatlarının gelişmesiyle, el yazma eserlerin içerisinde sayfa veya kenar süslemesi olarak ve minyatür albümlerin kenar süslemeleri olarak katı' oymalar yapılmıştır. Katı' sanatının bir diğer zenginliğini de hadis ve dua kitaplarında yer alan katı' oymalı hat sanatının en değerli örnekleri ile kutular ve yazı çekmeceleri üzerindeki bahçe ve tabiat tasvirleri oluşturmaktadır. Katı' Sanatı'nın, yazılı kaynaklardan ve günümüze gelebilen örneklerden anlaşılacağı üzere XV. Yüzyılın ikinci yarısında, şimdi Afganistan topraklarında bulunan Herat'ta geliştirildiği düşünülmektedir(Çetintaş, 2006,26).

Türk sanat tarihinde, XV. yüzyıl Fatih Sultan Mehmet zamanında, kitap sanatları ve cilt sanatları en ince eserlerin meydana geldiği dönem olmuştur. Saray nakışhanesinde baş üstad Baba Nakkaş nezaretinde eserler icra edilmiştir. Dönemin en meşhur eseri, Topkapı Saray Müzesinde Fatih Albümü içerisinde yer alan oyma yazılar ve tabiat tasvirleridir. Katı' Sanatı Osmanlı'da XVI. yüzyıldan sonra Kanuni Sultan Süleyman zamanında artarak devam etmiş, saray ve çevresinde kitap sanatları içerisinde tezhip sanatından sonra en parlak dönemini yaşamıştır. "Kırk Hadis" ve "Şah Mahmut Nişapuri Albümü" dönemin en önemli eserleri olmuştur (Mesara, 1998,22).

Osmanlıya gelen batılı seyyahlar aracılığı ile Katı' sanatı XVII. yüzyılda Avrupa'ya geçmiştir. Bu yüzyıl sonrasında Katı' sanatı uygulamaları Avrupa'da görülmeye başlanmıştır. Bu geçiş sürecinden sonra Avrupalılar da bu sanatı benimseyerek kendilerine has üsluplarla 'silhouette' adını verdikleri oymalar yapmaya başlamışlardır (Özsaygıner,1995)

Osmanlılar zamanında albümler, saray dışından ressamlar tarafından da yapılmıştır. Yabancıların da ilgisini çeken sipariş albümler, ülkelerine götürülmüştür. Çoğu bugün yurtdışında müze, kütüphane ve özel koleksiyonlarda yer almaktadır (Mesara, 1998,22).

Katı' sanatı tarihinde, XVII. yüzyıla ait Gazneli Mahmud Albümü önemli bir eserdir. Çok çeşitli çiçek motiflerinin yerleştirildiği albümde, çiçeklerin orta kısımlarına değerli taşlarla tohum yerleştirilmiştir (Çetintaş, 2006,26).

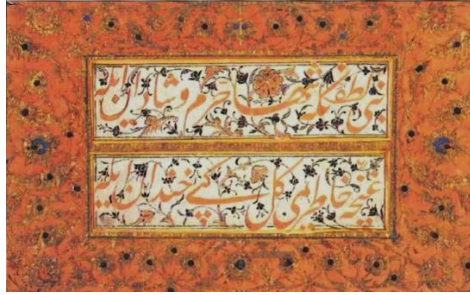
XVIII. yüzyıl Türk Sanatında önemli bir yer tutan bir başka Katı' sanatçısı Nakşî'dir. Kemal Çığ, Nakşî'nin Bursalı Fahrî ile aynı dönemde yaşadığını tahmin etmektedir, ancak Fahrî'nin 17. yüzyılın başında vefat ettiği, Nakşî'nin ise 1720 dolaylarında eser verdiği bilinmektedir. Yazar, Nakşî'nin müze ve özel koleksiyonlarda 12 adet oyma katı' eserini tespit ettiğini kaydetmektedir (Çığ,1958,159).

XVIII. ve XIX. yüzyıl, ağırlıklı olarak kâğıt oyma yazı geleneği ve çiçek kompozisyonları ile devam etmiştir. Bu dönemdeki eserlerde vazolar, buketler, çiçekli bahçe manzaraları dikkat çekmektedir. Bu yüzyılın önemli eserlerinden birinin Mehmet Selim Divanı olduğu görülmektedir. Mehmet Selim Divanı içerisinde yer alan katı' uygulamaları bu dönemin özelliklerini yansıtan, içinde kompozisyon çeşitliliğini barındıran, önemli bir eserdir. III. Selim'e ait tasavvufi şiirleri içeren (Külliyat-ı Divan-ı Selim) Mehmet Selim Divanı, Tire'de Necip Paşa Kütüphanesi'nden Ankara Vakıf Eserleri Müdürlüğü Arşivi' ne alınmıştır. Eserin kapağı, kahverengi deri üzerine altın yaldızla boyanmış şemse ve köşebentlerle süslenmiştir. Eser içerisinde üç küçük sayfaya sığdırılmış, katmerli katı' süslemeler içerisinde, vazolar, çeşitli bahçe çiçekleri, kuş figürleri ve bahar dalları görülmektedir. Pelür inceliğindeki kâğıtların boyanıp tek tek kesilmesi ve üst üste yapıştırılmasıyla üç boyutlu kabartma etkisi meydana getirilmiştir. Bu özellikleriyle eser, oldukça dikkat çeken örneklerin başında yer almaktadır (Çetintaş, 2006,26).

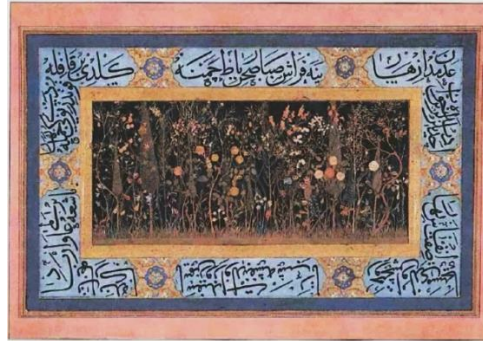
İfade edilen dönemlerden günümüze kadar var olan katı' eserlerinden bazıları örnek olarak aşağıda verilmiştir. Bunlar; "II.Mustafa Tuğrası" (Şekil 1.4.), "Gazneli Mahmud murakkaından oyma ta'lik beyiti" (Şekil 1.5.), "Şah Mahmud Murakkaından bahçe tasvirli katı' ' levhası" (Şekil 1.6.), bir yazı çekmecesinin iç kapağındaki "katı' manzara tasviri" (Şekil 1.7.), Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in eseri olan oyma levha "Aşk-ı Mevlana ile Hayretzede, Mevlevi Seyit Hasan Leylek Dede" adlı eserlerdir (Şekil 1.8).

Şekil 1.4. Bir Murakka albüm içinde Kati' olarak yapılmış II.Mustafa Tuğrası.XVII.yy.(T.S.M)
EH.2833(Mesara,1998,22).

Şekil 1.5. Gazneli Mahmud Murakkaından oyma ta'lik beyit (iü Ktp., TY, nr. 5461, Anonim, 2002,s.34)

Şekil 1.6. Şah Mahmud Murakkaından bahçe tasvirli kati' ' levha (İÜ Ktp., FY, nr. 1426, Anonim)

Şekil 1.7. Bir yazı çekmecesinin iç kapağındaki kati' manzara tasviri (TSM, CV, nr. 463, Anonim)

Şekil 1.8. Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in eseri olan oyma levha "Aşk-ı Mevlana ile Hayretzede, Mevlevi Seyit Hasan Leylek Dede" (Mesara,1998,22).

Türk katı' sanatında her türlü süsleyici motiften geniş ölçüde yararlanılmıştır. Özellikle eski mezar taşları üzerindeki çiçekler, buketler, karmaşık rumi kompozisyonlu panolar ve rozet biçimli klasik süslemeler bu konu için zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Bu sanatta işlenen konular Türklerin evrensel sevgilerini, coşkularını, sanat yeteneklerini, özgünlüklerini dünya medeniyetine katkılarını ortaya koymaktadır (Özcan, 2007, 196).

2. Günümüz Katı' Sanatı ve Çağdaş Yorumcularından Emel Nurhan OGAN

Katı' sanatını XVIII. yüzyılın sonlarından itibaren unutulmaya başladığı bilinmektedir. Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver'in 1920'li senelerde Medreset'ül Hattatîn'de öğrenciliği sırasında hocasının gösterdiği Fahri el Bursavi'ye ait katı' örneğinin dikkatini çekmesiyle bu sanat yeni bir döneme girmiştir. Süheyl Ünver, geleneksel süsleme sanatlarımızın diğer alanlarında olduğu gibi bu alanda da yoğun araştırmalar yaparak Katı' sanatını tekrar gün yüzüne çıkarmıştır (Anonim,2012 s.350-351).

Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver, Türk tıp tarihçisi, hekim, ressam ve tezhipçi olarak, hayatı boyunca başta tıp olmak üzere çoğu bilim, kültür ve sanat tarihine dair 2000'e yakın kitap, makale, tebliğ, ansiklopedi maddesi, gazete yazısı kaleme almıştır. Sanat tarihçisi sıfatıyla Türk süslemesinin her dalı için özgün araştırmalar yapmıştır. Diğer sanatlara olan katkılarının yanında Katı' sanatının tekrar gün yüzüne çıkmasında ve Türk kültürüne kazandırılmasında çok önem arz eden bir şahsiyettir (Anonim, 2012, s.350-351).

Günümüzde Katı' Sanatı hala hak ettiği değere ulaşamamış olsa da, sabır ve büyük bir özveriyle kendisini bu sanatı canlandırmaya adanmış değerli sanatçılar sayesinde günden güne hak ettiği öneme kavuşmaktadır. Günümüz Katı' Sanatı çağdaş yorumcularından birisi olan Emel Nurhan OGAN da, bu alanda çalışmalarına ve yeni öğrenciler yetiştirerek eğitimlerine devam eden ve değerli bir katı' sanatçısıdır. Bu çalışmada sanatçının sanat öyküsüne ve eserlerine yer verilmiş, Emel Nurhan OGAN'ın uyguladığı yöntemler, kullandığı ve geliştirdiği teknikler ile ürettiği sanat eserleri incelenmiş ve Katı' Sanatının gelecek kuşaklara aktarılması adına bir kaynak oluşturulması amaçlanmıştır.

2.1. Emel Nurhan OGAN'ın Sanat ve Özel Hayatı

İstanbul'da bir aileden gelen sanatçı, ilk öğrenimini Moda İlkokulu, orta öğrenimini ise Kızıltoprak Kenan Evren Lisesi ve Fenerbahçe ABC Kolejinde tamamlamıştır. Ardından Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünü bitirmiştir. Öğrenimi sırasında bu yüzyılın en büyük ustaları Erol ETİ, Hüsamettin KOÇAN, Erkin İNAN, Mustafa PLEVNELİ ve Oktay MARAL'dan ders almıştır. Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları bünyesinde uzun yıllar mağaza ve vitrin dekaratörü olarak çalışmış ve bu süre içerisinde cam ve ayna atölyelerinde, büyük ölçülerde cam, ayna, jirve, sablaj, vitray çalışmaları, panoları yapmıştır. Bu çalışmalar çeşitli şişe cam mağaza ve vitrin ve fuarlarında sergilenmiştir. Bu yapıtların önemlilerinden bazıları, cam işçilerinin çalışmalarını canlandıran büyük ölçüde minyatürleri cam üzerine çalışıp, iki renk aynaya

dönüştürdüğü çalışmalardır. Çocuk yaşlarda sanat dergi ve yazılarında tanıştığı, aşık olduğu Minyatür ve Katı sanatı ile bu süreçte ilgilenmeye başlamıştır.

Geleneksel sanatlara duyduğu ilgiyi minyatür ve Katı Çalışmalarına yansıtırken, bilgisini, Kültür Bakanlığı Topkapı Sarayı Nakışhanesinde Sevim KAYAOĞLU, Melek ANTEL, Mustafa ÇELEBİ'den tezhip dersleri alarak derinleştirmiştir. Mimar Sinan Üniversitesi Öğretim Üyesi Yakup CEM 'in atölye çalışmalarına ve seminerlerine katılmış, hocanın minyatür tekniklerini öğrenmiştir. Geleneksel Türk ve İslam Sanatları tekniklerini, akademik eğitimi, çağdaş bakış açısı, geniş malzeme bilgisi, matematik bakış açısı, derin araştırma isteği ve hayal gücü ile bütünleştirerek eserlerine yansıtmıştır. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, Grafik Ana Sanat Dalında Yüksek Lisans yapmıştır. Danışmanı değerli hat sanatçısı Yard. Doç. Savaş ÇEVİK'in engin bilgisinin ışığında, Katı konusunda Tezli Yüksek Lisansını tamamlamıştır. Katı ve minyatür alanında yaptığı çalışmalara katkıda bulunacağını düşünerek, değerli hoca Talip MERT'ten ihtisas seviyesinde Osmanlıca öğrenmiştir. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yasemin ERKALIR Gravür atölyesinde çalışmalara katılmıştır.

Katı ve Minyatür sanatlarının geleneksel tekniğini ileri seviyede öğrenip, uygulayan sanatçı, kendine has renk, yorum, teknik, stil ve kompozisyonlarla bu sanatlara yenilikler getirmiştir. Gelenekselci kalıptan çıkmak istemeyen görüşü kabul etmeyerek, yeterli eğitim, bilgi, deneyim ve becerisi olan ve kesinlikle aşk ile çalışan her sanatçının ustalaştığı sanat dalında yenilikçi olunması gerektiğini savunmuştur. Katı, minyatür, tezhip, suluboya karakalem tekniklerini büyük bir ustalıkla yorumlayan sanatçının, bu teknikler ile üretilmiş ayrı ayrı eserleri mevcut olduğu gibi bu tekniklerin hepsini veya bazılarını birlikte uyguladığı eserleri de mevcuttur. Suluboya ve Minyatür tekniklerini başarı ile uyguladığı Karagöz Hacivat Serisi, Osmanlı Sokak Sanatçıları Serisi, Saz Yolu Serisi, Katı ve Minyatür tekniklerinin ustaca birleşimi İstanbul Serisi, Karakalem ile Minyatür, Katı, Minyatür, Karakalem tekniklerini birleştirdiği figürlü, Osmanlı Sokak Sanatçıları Serileri dikkat çekmektedir. Geçmişte uygulanmış resim yazı örneklerini başarı ile Katı sanatına uygulamıştır.

Birçok seminer ve söyleşiye katılmıştır, sanat atölyesinde sanatseverlere ve öğrencilerine seminerler vermiştir. Kültür bakanlığı seçici kurulunca 2005 yılında çalışmaları 'Sanat Eseri' kapsamında bulunarak, sanatçı kimliği tescillenmiştir.

Türk ve İslam Sanatları İhtisas Okulunda ve Emel Nurhan OGAN Sanatevinde uzun yıllardır birçok öğrenci yetiştirmiştir. Yetiştirdiği öğrenciler Türkiye çapında yarışmalarda önemli dereceler almıştır. İstanbul 2020 Avrupa Kültür Projesi kapsamında, Minyatür ve Katı sanatçısı olarak İstanbul'un Ustaları arasında yer almıştır. Çağdaş ve Klasik Resim Sanatı ve Geleneksel Sanatlar dalında birlikişilik yapmaktadır.

Türkiye ve yurtdışındaki çeşitli koleksiyonlarda eserleri bulunmaktadır. Klasik Türk sanatları Vakfının kültürümüze katkıda bulunduğu prestij kitaplarında eseri yer almıştır. Bu eserler (İstanbul minyatürleri) Vakıf tarafından yapılmakta olan Geleneksel Sanatlar Müzesi için kolleksiyonlarına dahil edilmiştir. Anadolu Türk ve İslam sanatları Ansiklopedisinde, çeşitli dergilerde ve televizyonlarda makale ve eserleri yayınlanmıştır.

Sanatla iç içe olan özel yaşamını ise Emel Nurhan OGAN şu sözlerle ifade etmiştir:

"Avukat İbrahim OGAN ile 1986 yılında evlendim. Sanatçı olmak hem çok güzel ,hem de zor ve çok emek vermek isteyen bir iştir. Bu zor sanat yolculuğunda eşim her zaman yanımda olup, desteğini esirgememiştir. Zamanımın büyük bir kısmını sanat çalışmalarım alıyor. Bu benim için bir iş değil, çünkü ben çok sevdiğim bir mesleği icra ediyorum. Araştırmak, denemek, üretmek bir hobi gibi adeta. Ama hobiden çok önemli bir farkı var. Ben zamanımın büyük kısmını aşk ile bağlı olduğum işime ayırıyorum. Önemli bir Sanat kitapları kolleksiyonum var, onlara sahip olup okumak, bakmak ve görmek çok büyük keyif veriyor. Sergilerimin küratörlüğünü de kendim gerçekleştirdiğim için, bakış açım çok gelişti bu konuda...

Bunun dışında ailem, annem ve yeğenlerimle ilgilenmek, yürüyüş yapmak çok sevdiğim zamanlardır. Sinema, Klasik müzik konserleri, klasik müzik dinlemek, müze ve sergi gezmek, öğrenci ve sanatseverlerle

sanat sohbetleri yapmak, seyahat etmek, doğa, deniz.....vazgeçemediklerimdir. Sosyoloji ve psikoloji konularını yakından izlemeye çalışırım. Dünya sanatını, neler yapıldığını, sebep sonuç ilişkileri ile anlamaya çalışırım.

Yabancı ülke seyahatlerinde, sosyolojik durumlarını, kültürel faaliyetlerini ve doğalarını incelemeye çalışırım. Müze ve sergilerini, sahaflarını ve antika pazarlarını gezmek önceliğimdir. Bu seyahatlerden birinde Fransa GİVERNY kasabasına, NORMANDİA bölgesindeki antikacılar ve PARİS' teki sahafların bulunduğu pasajlar benim için unutulmaz anlar olmuşlardır."

Emel Nurhan OGAN sanata başlama öyküsünü ise şöyle ifade etmiştir:

"3-4 yaşından itibaren yaptığım resimler ailemin dikkatini çekmiş. İlkokula başladığım ilk gün, öğretmenimiz bizden bir tiyatro resmi yapmamızı istedi. Yaptığım o resmi bugün gibi hatırlıyorum. Tiyatro sahnesi, görkemli perdeler, izleyici koltukları, seyirciler ve sahnede Walt Disney karakterleri bir oyun sergiliyorlar. Öğretmenim beni yanına çağırdı, çok güzel resim yaptığımı, büyüyünce ne olacağımı sordu. Ressam olacağım diye cevap verdim. O günkü kararım öğrenim hayatım boyunca hiç değişmedi.

Ben küçükken evimize büyük bir bankanın sanat dergileri alınırdı. Orada görüp hayran olduğum at, ağaçlar ve bazı minyatürleri o yaşta kesip saklamıştım. İşte onlar, bugün Topkapı sarayı müzesinde olan Fatih albümünün içinde bulunan Katı' At ve Anıt Ağaçlardır. Sanat sevgim kendimi bildim bileli var. Gittiğim okullarda sınıf arkadaşlarının, oturdukları sokakta arkadaşlarımın resim ödevlerini yapıyordum.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesini kazanmak, benim için harika olmuştu. Başarılı bir öğrencilik geçirdim. Çalıştığım işler bugün gibi aklımda."

2.2. Emel Nurhan OGAN'ın Sanat Çalışmaları

Kültür bir ulusun sahip olduğu maddi ve manevi değerler bütünüdür. Tarihi, dili, edebiyatı, inançları, sanatı, folkloru bu değerleri oluşturur. Kültürü bütün unsurları ile iyi tanıyan, benimseyen, koruyan, kendi orijinallği içinde işleyerek geliştiren uluslar, bilim ve iktisadi alandaki gelişmelerine kültürel anlamda da katkı sağlamış olacaktırlar. Sanat, değerlerimizi gelecek nesillere taşıyan en etkileyici ve kalıcı yoldur. Ait olduğu toplumun duygu ve estetik bakışını şekillendirir ve o toplumu diğerlerinden farklı kılar. Sanat dün olduğu gibi bugünde vardır ve yarın da olacaktır. Sanatçının oluşturduğu eser, sanatseveri düşündürür, eğlendirir, dinlendirir, renkli bir dünyaya çeker. Sanat evrene açılan yoldur ve gelişmesi bir ustalığın sonucudur.

Böyle önemli bir olguya gönül verince, onu anlamak, bilmek, öğrenmek, okumak, araştırmak gerekmektedir. Ciddiyetle ele almak, araştırmak katkıda bulunabilmektir. Bütün bunları yapabilmek için iyi bir eğitimin şart olduğunu düşünmekte olan sanatçı, bu nedenle Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünü bitirdikten sonra, çalışmalarına ve araştırmalarına devam etmiştir.

Emel Nurhan OGAN sanat çalışmalarını şöyle dile getirmiştir.

"Sanat Atölyesinde kurduğum sistem ile kağıtlar yaptım, boyadım, boyama tekniklerini geliştirdim. Her zaman malzeme araştırmış, aldım, denedim tekrar tekrar çalıştım. Ve bol bol kitap araştırmış, okudum, kendimi yetiştirmeye çalıştım. Öğrenme hevesi bitmeyen bir kişiyim, dünyayı sosyolojik olarak ve buna bağlı sanatsal izlemeye çalışıyorum.

Özet olarak söylemek gerekirse; Minyatür, Katı' ve Resim sanatına olan ilgi ve sevgim beni, birbirinden değerli bu sanat dallarını anlamaya ve ifade etmeye çalışmaya, kuralları, biçimleri, yöntemleri araştırıp, evrene duyduğum aşkı estetik duygumla harmanlamaya yöneltti. Değerli sanatlarımızın yeni nesillere aktarılmasına çalışarak, yeni sanatçılar yetişmesine katkıda bulunmak en önemli düşüncelerinden biridir".

2.2.1. Katı' Sanatı Çalışmaları

Emel Nurhan OGAN Katı' çalışmalarını hakkında şunları söylemektedir;

“Yaklaşık yirmi beş yıldır Katı' çalışmalarımı sürdürmekteyim. Araştırma, deneme, incelemeye dayanan atölye çalışmalarım müze ve kitaplarda bazı sanat tarihçilerinin hangi sanat olduğunu tanımlayamadıkları eserleri tespit etme ve buna yönelik arşiv çalışmalarım ve eser üretme çalışmalarım bütün yoğunluğu ile devam ediyor. Katı'da sadece eserin tasarımı değil, kağıdın yapımı, kağıt boyama teknikleri geliştirmek de çalıştığım alanlardır. Her yaptığım eseri, büyük bir sabır ve sevgiyle çalışıyor ve izliyorum. Bittiği zaman bundan sonraki teknik ve kompozisyonu başarı ile birleştirebilme isteği ile yeni çalışmaya yöneliyorum. Tasarım çalışmalarım bu çalışmaların beraberinde yürüyor. Tasarımlarım içinde öncelik tanıdıklarım var. Fakat bazen elimdeki eser bittiği zaman, öncelikli olan tasarımı yoksa diğer önceliklerinden birini mi yapmalıyım düşüncesi beni birkaç gün oyalayabiliyor. Daha önceleri bir tek eseri çalışıp bitiriyordum, son yıllarda ise, eseri taşımamak adına, evde bir çalışma, atölyede başka bir çalışma yürütüyordum. Yani aynı zamanda iki eser çalışıyorum. Gittiğim her ülkede ve İstanbul'da kağıt, malzeme, kitap araştırım.”

Sanatçı Katı' Sanatı ile Minyatür sanatını, Katı' sanatı ile Karakalemi, Katı' sanatı ile suluboyayı, Katı' sanatı ile karakalem ile çalışılmış minyatür sanatını başarı ile birleştirdiği, renk, kompozisyon, teknik tasarım açısından bu sanatı mükemmel bir noktaya taşımıştır. Uygulamak istediği, eskizleri, renk ve biçim araştırmaları tamamlanmış birçok eseri hazır beklemektedir. Eserlerinin her birinin tamamlanmasıyla kendisini de şaşırtacak yenilik ve arayışı göze çarpar. OGAN, sağlığı elverdiği sürece üretmek istemektedir.

2.2.2. Katı' Sanatı Dışında Sanat Çalışmaları

Katı' Sanatı dışında ki çalışmalarını şu şekilde ifade etmektedir:

“Katı' Sanatı dışında Minyatür sanatına da çok sevgi ve ilgi duyuyorum. Bu sanatı nasıl icra edebilirim diye düşündüğüm zaman, denemelere başlamıştım. Kendimi geliştirmek adına TEZHİP dersleri aldım. Daha önce bahsettiğim eğitimlerden geçtim, çeşitli hocalarla çalıştım. Bunun nedeni, değişik hocalardan sahip oldukları bakış açısı ve tekniklerini anlamak, öğrenmekti. Sonra bu tekniklerle, üniversitede öğrendiğim teknik, malzeme ve çeşitli bilgiyi birleştirebilme düşüncesi idi.

Bu öğrenme ve uygulama merakı halen devam etmekte, çalışmalarımı bu yönde ilerletmekteyim. Gravür çalışmaları yaptım. Minyatür sanatında büyük ebat minyatürü KARAGÖZ ve HACİVAT serileri ile ilk kez ben uyguladım. Suluboya ve Minyatür tekniklerini başarı ile birleştirdiğim gözlemlenmektedir. Karakalem tekniğini çok başarılı bir şekilde, minyatür figürler ile birleştirdiğim, Uluslararası Yeditepe Bienali yöneticileri, değerli hocalarımız (İslam SEÇEN, Semih İRTEŞ, Mustafa KARA (İstanbul, Fatih İlçe Belediye Başkanı) sergi küratörleri) tarafından ifade edilmektedir. Ayrıca karakalem ile İstanbul görüntüleri tasarlayıp, üzerine renkli figürleri Minyatür ile çalışıp, etrafında Katı' sanatı uyguladığım çalışmalarım da bu Bienal'de sergilenmiştir.

Bütün bu çalışmaların temelinde ressam oluşum, ressam gözü ile izleyişim, ressam bakışı ile inceleyebilmem, renk bilgisi ve boya tekniklerinin yattığını, sergilerimi gezen Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyeleri, değerli profesörler, hocalar ile yaptığımız sohbetlerde ifade etmişler, iletmışlerdir.”

2.2.3. Eserlerinin Bulunduğu Müzeler

Klasik Türk Sanatları Vakfının, Geleneksel Sanatlar Müzesinde sergilenmek üzere açtığı bir sergide, Emel Nurhan OGAN'a ait eserler de yer almıştır. Bu bağlamda prestij kitabına da giren eserleri olmuştur.

Çanakakele Valiliğince açılan müzede de, Çanakkale Haritası eseri yer almaktadır.

2.2.4. Katıldığı Sergiler

Emel Nurhan OGAN yurt içi ve yurt dışında birçok kişisel sergi açmış ve karma sergilere katılmıştır.

Kişisel Sergileri

Yurt içi

1. 2003 Emel Nurhan OGAN Sanat Galerisi/İstanbul
2. 2005 İstanbul Büyükşehir Belediyesi Taksim Sanat Galerisi
3. 2006 İstanbul Kadıköy Belediyesi Merkez Sanat Galerisi
4. 2006 İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Galerisi
5. 2006 Yeşilköy 2001 Sanat Galerisi/İstanbul
6. 2007 Cerrahpaşatıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesi/İstanbul
7. 2008 Caddebostan Kültür Merkezi/İstanbul
8. 2008 Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi/İstanbul
9. 2012 Türk ve İslam Eserleri Müzesi/İbrahim Paşa Sarayı –İstanbul
10. 2012 T.B.B.M Dolmabahçe Sarayı/Saray Koleksiyonları Müzesi-İstanbul
11. 2012 Acıbadem Maslak Hastanesi “Meme Kanseri Sonrası Yaşam” Konferans ve Sergisi –İstanbul
12. 2013 Ankara Vakıf Eserleri Müzesi
13. 2013 Ziraat Sanat Galerisi/Beyoğlu İstanbul/Kuşaktan Kuşağa II
14. 2013 Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi/İstanbul
15. 2013 Ördekli Hamamı Kültür Merkezi/Bursa
16. 2013 Irgandı Köprüsü Sanat Galerisi/Bursa
17. 2012 İstanbul Hilton 22 “Pembe İzler” / Acıbadem Hastanesi Uluslararası Meme Sağlığı Kongre ve Kültür Etkinliği
18. 2013 Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi /İstanbul
19. 2015 Safranbolu /Cinci Han “29 Ekim”
20. 2018 Uluslararası “Yeditepe Bienali”/Marmara Üniversitesi Rektör Binası (Sultan Ahmet Meydanı/İstanbul)
21. 2018 Büyük Klüp, “Renkler”/Caddebostan/İstanbul (OGAN,2021)

Yurt Dışı Sergiler

1.2008 Centre Culturel Anatolie De Paris (Paris Anadolu Kültür merkezi)/Fransa

2.2009 Fransa -Aux Co'uleurs Automne De Turquie /Nancy Şehri Belediye Sarayı

Karma Sergiler

1.2005 Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın "Ankara Devlet Güzel Sanatlar" Galerisinde açtığı karma sergiye katılarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı kataloğunda yer aldı.

2.2006 İslam Eserleri Müzesi "İstanbul ve Erguvan" Sergisi

3.2006 Yıldız Sarayı "Geleneksel Türk Güzel Sanatları " Sergisi

2.2006 "1.Uluslararası Ayvacık kültür ve Sanat Festivali" Çanakkale

5. 2007 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Mezunlar sergisi "Mor"

6. "2. Uluslararası Ayvacık kültür ve Sanat Festivali" Çanakkale

7. 2007 Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın "Ankara Devlet Güzel Sanatlar" Galerisinde açtığı karma sergiye katılarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı kataloğunda yer aldı.

8. 2007 Caddebostan Kültür Merkezi "Emel Nurhan OGAN Sanatevi" sergisi

9. 2008 "3. Uluslararası Ayvacık kültür ve Sanat Festivali" Çanakkale

10. 2009 "Klasik Türk Sanatlar Vakfı" İstanbul Minyatürleri Sergisi /Altunizade Kültür Merkezi /İstanbul

11. 2010 "Klasik Türk Sanatlar Vakfı" İstanbul ve Erguvan Sergisi /Bağlarbaşı Kültür Merkezi/İstanbul

12. 2010 "Bugünün Ustaları " Fatih Ali Emiri Efendi Kültür Merkezi /İstanbul

13. 2011 "21.Usta 21 Eser 21 kere Maşallah" Taner ALAKUŞ Atölyesi

12. 2011 "İETT Müzesi" "Çağdaş Yorumlar Kitap Sanatlarımız"

15. 2011 "Maziden Atiye 70 Sanatçı" Marintürk İstanbul City Port /Pendik

16. 2012 "İETT Müzesi" "Gül" Sergisi/İstanbul

17. 2013 "Dolmabahçe Sarayı Camlıköşk- 1253 Sergisi

18. 2013 "Piri Reisin İzinde "Sergisi /Çanakkale

19. 2012 "Güney Kore -İstanbul'dan Esintiler " Sergisi
20. 2012 " Feshane Geleneksel Türk İslam Sanatları İ. Merkezi Sergisi
21. 2012" Anadolu Klasik Sanatlar" /81 İlde 81 Sergi /1.Bursa
22. 2015 "Feshane geleneksel Türk İslam Sanatları İhtisas Merkezi Sergisi
23. 2015 "60 Usta 60 Eser "T.B.M.M Dolmabahçe Sarayı, Saray Koleksiyonları Müzesi
22. 2016 "Ustalar Buluşması" "T.B.M.M Dolmabahçe Sarayı, Saray Koleksiyonları
25. 2016 "Topkapı Sarayı" Proje Sergisi
26. 2016 "İnternational Spectrum of Education 5" FMV Ayazağa Işık Lisesi/İstanbul
27. 2017 Türk İslam Sanatları İhtisas Okulu Hocaları Sergisi /Taksim Cumhuriyet Sanat Galerisi /İstanbul
28. "Feshane Geleneksel Türk İslam Sanatları İhtisas Merkezi Sergisi" Kaftanlar
29. "Feshane Geleneksel Türk İslam Sanatları İhtisas Merkezi Sergisi" Kır Çiçekleri"
30. "Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi" "Kati' Sanatı " Sergisi

Bunlar dışında çok sayıda, yurtdışı veya yurtiçinden gelen gruplara workshop ve 2-3 günlük Kati' Sanatı tanıtım sergileri gerçekleştirmiştir.

2.2.5.Emel Nurhan OGAN Sanatevi Hakkında

Emel Nurhan OGAN Sanatevi 2000 yılında kurulmuştur. Açılış sergisi 2003 yılında gerçekleştirilmiştir. Sanatevinin kuruluş amacı, sanatçı Emel Nurhan OGAN'ın kendisine daha uygun bir zemin hazırlayarak, sanatsal ve bilimsel çalışmaları, araştırmaları, farklı sanat disiplinleri için gerekli araç, gereç ve malzemelerin, kütüphane ve arşivin yer aldığı özgür bir alan yaratmaktır. Dolayısı ile bu ortamda öğrencileri ile ve sanatseverlerle buluşmak, sanat seminer ve söyleşileri yaparak, sanatın yaygınlaşmasına katkı sağlamak en büyük amaçlarından biri olmuştur. Sahip olduğu düşünce ve sanat birikimi, farklı sanat disiplinleri ve farklı kuralları öğrencilerine aktarmak, çeşitli radyo, TV programları ve röportajları ile modern ve klasik resim ve geleneksel sanatlar alanındaki birlikişilik çalışmalarını bu samimi, sıcak ve kişiyi farklı bir dünyaya taşıyan atölyesinde sürdürmektedir. Sanatevinde, temel sanat eğitimi, Karakalem, guaj boya, akrilik, yağlı boya ,suluboya, resim, tezhip, minyatür ve kati' alanında eğitimler verilmekte, seminer ve atölye çalışmaları yapılmaktadır.

2.2.6.Emel Nurhan OGAN'ın Klasik Çalışmaları

Sanatçı, klasik örnekleri ve tekniklerini çok iyi özümseyerek geliştirmiştir. Sanat hayatında çağdaş bakış açısı, bilgi birikimi, akademik çalışmaları, teknik bilgisi, hayal gücü ve renk dünyası ile harmanlayarak eserlerini meydana getirilmiştir. Çalışmalarının ilk ve en önemli özelliği, onları büyük ebatta çalışmış olmasıdır. Sanatçı burada dikkat edilmesi gereken unsurların, nitelik, kompozisyon, renk, denge, altın olan, biçim ve teknik özelliklerin olduğunu ifade etmiştir. Bütün bunları içeren büyük

ebat çalışmaların ancak çağdaş Katı' eserleri içinde yer alabileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda klasik eserlerinden bazı örnekler şunlardır:

İlkbahar

Eser, ilkbaharı canlandıran bir orman tasvirini ifade etmektedir. Minyatür ve Katı teknikleri ile harmanlanarak çalışılmıştır. Ağaçların altında ceylan, tavus kuşu ve çeşitli kuşlar minyatür tekniği ve ilkbahar çiçekleri, çiçek açmış ağaçlar, ilkbaharın müjdecisi, leylek yuvası ve yavruları kompozisyonda yer almıştır. Zemindeki ot, bitki ve çiçekleri kır görüntüsü başarı ile gerçekleştirilmiştir. Eserdeki tasvirlerinde, kırlık alan, çimen görüntüsünde, yoğun, üst üste katmanlarla ve değişik ve uyumlu renk armonisi ile ve bu katmanların arasından çıkan çiçeklerin yarattığı perspektif ile uyguladığı çalışmalar sanatçının katı' sanatına olan önemli katkılarından biridir. Bütün kağıtlar sanatçı tarafından boyanmıştır.

Şekil 2.2.1. Emel Nurhan OGAN'ın İlkbahar adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Hayal Ormanı

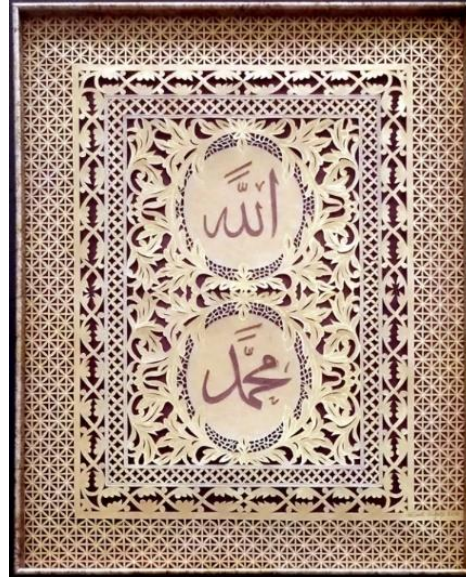
Eser, çerçeveli olarak 100x79 cm ölçülerindedir. Zeminde suluboya tekniği ile kaynaklar ve taşlar, kayalıklardan akan bir şelale ve altında bir gölet tasvir edilmiştir. Göletin içinde turnalar, ağaçların altında ceylanlar, tavus kuşu ve çeşitli kuşlar minyatür tekniği ile, altın ve suluboya ile tasvir edilmiştir. Eserde, zemindeki çimenlik alan zengin çalışma ve uygulama tekniği, renk zenginliği ve uyumu ile perspektif etkisi oluşturmaktadır. Ormandaki ağaç ve bitkilerin çeşitliliği ve yoğunluğu, zemindeki minyatür kompozisyon, çimenlik alan ve içindeki çiçeklerin yoğunluğu güçlü bir çalışma ile birlikte zorlu bir yapıştırma ve uygulama gerektirmiştir. Bütün kağıtlar sanatçı tarafından boyanmıştır.

Şekil 2.2.2. Emel Nurhan OGAN'ın Hayal Ormanı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Allah-Muhammed Lafzı

Eser, çerçeveli olarak 57x65 cm. ölçülerindedir. Eserde, rokoko tarzında bir desen içine yerleştirilmiş Allah ve Muhammed lafzı yer almaktadır. Yazılar Katı' tekniği ile kesilip, uygulanmışlardır. Rokoko zemin etrafında rokoko bordür yer almaktadır. Bordürün dış kısmı geometrik formda bir desen ile çerçevelenmiştir. Çalışılan kağıda başarı ile uygulanan boyama tekniği, kağıda metalik bir görüntü kazandırmıştır.

Şekil 2.2.3. Emel Nurhan OGAN'ın Allah-Muhammed Lafzı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Yeşil Güvercin

Eserde, sanatçı tarihte uygulanmış birçok, resim yazı ve müsenna yazı örneğini Katı' sanatına uygulamıştır. Yeşil Güvercin adlı eser bu çalışmalara bir örnektir. Zemin kağıdı sanatçının el yapımıdır.

Şekil 2.2.4. Emel Nurhan OGAN'ın Allah-Muhammed Lafzı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

2.2.7. Çağdaş Eserleri ve Bu Eserler Hakkında Görüşleri

Sanatçı, Katı' Sanatının içinde bulunduğu durumu ve günümüzde yapılan Katı' çalışmalarını, şu ifadeleri ile dile getirmektedir:

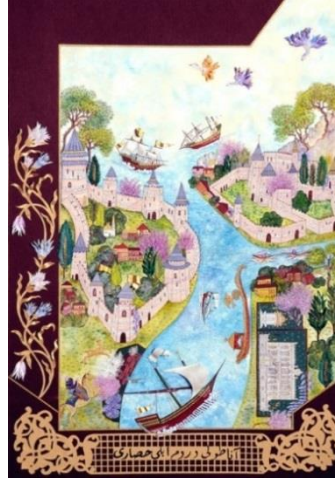
“Katı' sanatı günümüzde birçok uygulamaları, gelenekselci bakış açısının yeniliklere karşı çıkması ile zanaat'ten ileri gidememiştir. Birçok Katı' çalışanlar geçmişte yapılan örnekleri birebir taklit ederek, bir eserin bordürünü, diğer bir eserin vazosunu alıp birleştirmek sureti ile çalışmalar yapmışlardır. Yapılan eğer iyi işçiliğe sahipse zanaat olmaktan ileri gidememiştir. Ayrıca bugün yapılan çok önemli bir hata, çalışmaların lazer ile kesilerek hazırlanmasıdır. Japonların, çocuklarının el işi dersleri için yaptıkları çeşitli zimbalar ile çiçek, yaprak vb. motifleri kesip, kompozisyonu tarihten veya günümüzde özgün çalışan sanatçılardan alıp Katı' sanatının kötü örneklerini sergilemektedir”.

Emel Nurhan OGAN çalışmalarında özgün bir yaklaşımla, desen, motif, kompozisyonlarını, renklerini, farklı disiplinler gerektiren diğer sanat dalları harmanlanmış çalışmalarını, teknik bilgisi ile, ürettiği kağıtları ile, geliştirdiği yapıştırma teknikleri ile başarı ile birleştirmiştir. Konularını tarihten, doğadan, figürlerden, kültürümüzün önemli unsurlarından seçmektedir. Geliştirdiği teknikler nedeni ile Katı' çiçek, motif ve desenleri ezilmeden dik duruşlarını korumaktadır.

Çağdaş Eserlerinin Bazıları

İstanbul, Anadolu ve Rumeli Hisarları

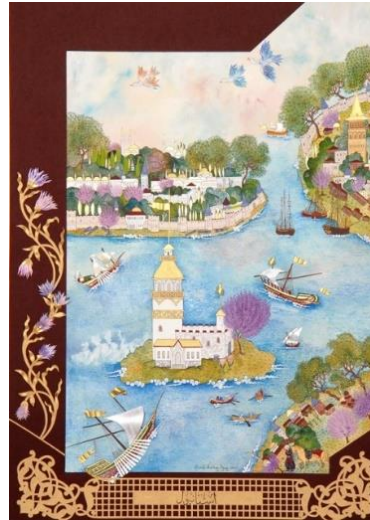
Eser, 59X72 cm ölçülerindedir. Sanatçı bu eserde suluboya tekniği ile minyatür ve katı' tekniklerini ustalıkla birleştirmiştir. İstanbul Boğazında yer alan Anadolu ve Rumeli Hisarları ile Küçüksu Kasrı, kompozisyonun merkezinde yer almıştır. Donanma gemileri, sultan kayığı ve espirili bir şekilde çerçevenin dışından ,resmin içine süzülen kuşlar esere hareketlilik kazandırmıştır. Burada uygulanan, İstanbul Boğazında sık rastlanan sedir ağaçları, teknik ve desen olarak, deniz ile ustalıkla birleşen gökyüzü tasviride yine teknik olarak, sanatçının minyatür sanatına yaptığı katkılar olarak göze çarpmaktadır.

Şekil 2.2.5. Emel Nurhan OGAN'ın İstanbul, Anadolu ve Rumeli Hisarları adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

İstanbul Kız Kulesi

Eser, 59X72 cm ölçülerindedir. Sanatçı bu eserde Üsküdar'dan kız kulesine bakmış, arkada Topkapı sarayı ve Galata Kulesini tasvir etmiştir. Burada suluboya, minyatür ve katı' teknikleri bir arada kullanılmıştır. Donanma, Galata Rıhtımına mal taşıyan ticari gemiler ve Üsküdar açıklarındaki gezinti tekneleri ve süzülen kuşlar, esere hareketlilik katmaktadır. Bu eserde, İstanbul'da bolca bulunan sedir ağaçları ve erguvanları sanatçı kendisine has tekniklerle betimlemiştir.

Şekil 2.2.6. Emel Nurhan OGAN'ın İstanbul Kız Kulesi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Kır Çiçekleri

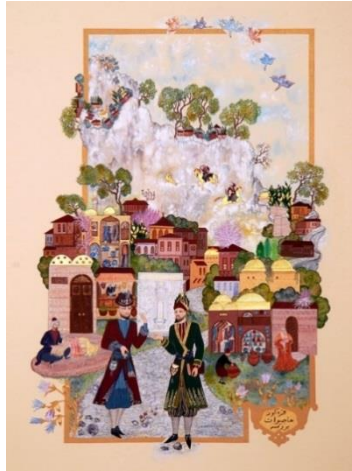
Eser, 65x78 cm ölçülerindedir. Kır çiçekleri adlı eser, vazanın üzerindeki tezhipli bölüm ağız kısmındaki ve altta yer alan çanağın üst kısmındaki kıvrımlar ile dikkatleri çekmektedir. Bu kısımlar son derece ustalıkla üst üste gelmiş katmanlardan oluşmuştur. Vazonun içindeki lale, karanfil, sıklamen ve yapraklar sanatçının kendine özgü renk, teknik ve desenleri ile farklılık yaratmıştır. İlk kez büyük ebat çalışılan Kır çiçekleri bu alanda da öncü olmuştur.

Şekil 2.2.7. Emel Nurhan OGAN'ın Kır Çiçekleri adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Karagöz Hacivat Ve Bursa

Eser, 90x71 cm ölçülerindedir. Sanatçı bu eserde de suluboya, Minyatür ve Katı sanatlarını bir arada kullanılmıştır. Minyatürü büyük boyuta taşımıştır. Uludağ; üzerinde; köyler, yamacında Bursa ve ön planda Karagöz ve Hacivat betimlenmiştir. Avlanan Şehzadeler, Kapalıçarşıdaki satıcılar, çerçevenin dışından resmin içine girmeye çalışan kuşlar hareketlilik katmıştır.

Şekil 2.2.8. Emel Nurhan OGAN'ın Karagöz ve Hacivat adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Söğüt Altında

Karakalem tekniği ile minyatür figür ve söğüt ağacı kompozisyonu otoritelerce çok başarılı bulunmuştur. Karakalem tekniğindeki tonlar kullanılarak yapılan Katı' çalışması, kullanılan malzemenin inceliği ile dikkat çekmektedir. Karakalem tekniğinin bütün ustalığının, minyatür sanatına taşıdığına dikkat çeken otoriteler, sanatta çağdaşlaşmanın örneği olduğunu belirtmiştir.

Şekil 2.2.9. Emel Nurhan OGAN'ın Söğüt Altında adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Dinlenen Sultan

Sanatçının birçok eserinde olduğu gibi el yapımı kağıtlar kullanılan çalışmada, bej, gri, krem, kahverengi ve gri tonları kullanılmıştır. Karakalem tekniği, çok başarılı bir üslupla Minyatür Sanatına uygulanmıştır. Figürün kıyafetinin üzerindeki desen, inceliği ile öne çıkmaktadır. Katı sanatı bu kompozisyonda ,renk uyumu ve yeni çiçek tasarımları ile öne çıkmıştır. Eser ölçüleri;76x62 cm'dir.

Şekil 2.2.10. Emel Nurhan OGAN'ın Dinlenen Sultan adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Kırmızı

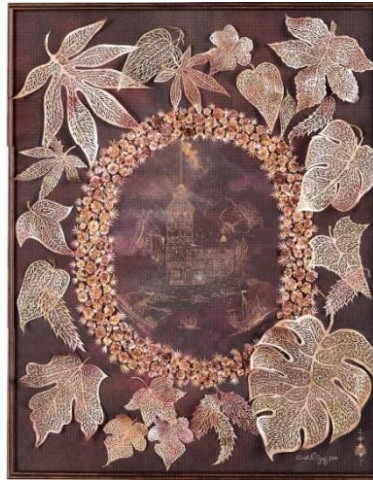
Çağdaş tasarımı ,incelikli işçiliği, kompozisyonu hareketlendiren kıvrık dal ve yaprakları ile otoritelerce olağanüstü olarak nitelendirilmiştir. Yaprak deseni, dantel gibi işlenerek yalın kat Katı'nın en güzel örneklerinden biri olmuştur. Katlı çiçek ve yapraklar, içlerinde yer alan inci taneleri ile el yapımı kırmızı zemin üzerinde mükemmel bir kontrast oluşturmuşlardır. Eser Ölçüleri:83x67 cm'dir.

Şekil 2.2.11. Emel Nurhan OGAN'ın Kırmızı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Sonbahar Yaprakları

Çağdaş tasarımı ile öne çıkan diğer bir çalışma “Sonbahar Yaprakları” adlı eserdir. Altın, bakır, bronz tonlarında birçok yaprak formu, dantel gibi oyularak, yalın kat Katı' nın önemli çalışmalarından biri olmuştur. Eserde kullanılan bütün kağıtlar ve zemin renkleri sanatçının çalışmasıdır. Katlı çiçeklerin oluşturduğu, oval formlu bir bordürün içinde Kız Kulesi ve gemiler altın ile Minyatür olarak çalışılmıştır. Oval bordürün etrafına, yapraklar yerleştirilmiştir. Eser, otoriterlerce, Katı' Sanatı ve minyatür sanatını ustalıkla birleştiren çağdaş bir yorum olarak nitelendirilmiştir.

Şekil 2.2.12. Emel Nurhan OGAN'ın Sonbahar Yaprakları adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Kalkedon Çiçekçisi

Sanatçı bu kez, karakalem tekniği ile yapılmış bir Kadıköy betimlemesi ile fon oluşturulmuştur. Üzerinde Minyatür tekniği ile bir Osmanlı sokak çiçekçisi yer almıştır. Çiçekçinin sırtında taşıdığı ve elinde tuttuğu sepette, çeşitli çiçekler yer almıştır. Sepet ve çiçekler Katı' çalışmalarıdır. Otoritelerce çağdaş yorumu dikkat çekici olarak yorumlanmıştır.

Şekil 2.2.13. Emel Nurhan OGAN'ın Kalkedon Çiçekçisi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Bereket Boynuzu

Çeşitli ulusların bereket sembolleri içinde yer alan “Bereket Boynuzu” teması sanatçının bakış açısı ile özgün bir şekilde değerlendirilmiştir. Yer aldığı sergilerde çağdaş bakış açısı ile yorumlanmıştır. Eser yer aldığı sergilerde, çağdaş bakış açısının Katı' sanatına üstün bir yansıması olarak nitelendirilmiştir. Eserin bütünü Katı' ile çalışılmıştır. Kompozisyonun ahengi, renklerin armonisi, çiçek ve bitkilerin ustaca bir araya getirilmesi çok çarpıcı bulunmuştur. Kuşların betimlenmesinde ki ustalık ve incelik eseri bütünlemiştir. Katlı çiçek uygulamalarının ve kuşların canlılık ve diri görünüşleri, sanatçının özel teknikleri sayesinde Katı' sanatına katkı olarak değerlendirilmiştir. Çiçeklerin yer yer ortalarına yerleştirilen taşlar, yerinde kullanımı ile kompozisyona katkı sağlamıştır. Eser Ölçüleri;69x56 cm' dir.

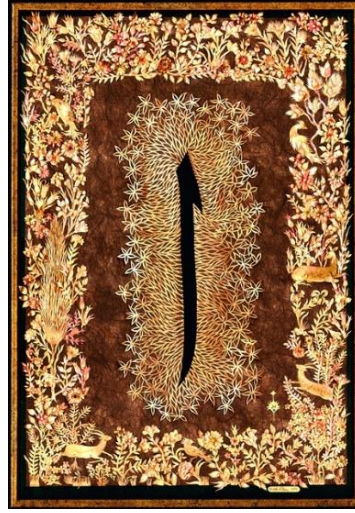

Şekil 2.2.14. Emel Nurhan OGAN'ın Bereket Boynuzu adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Elif

Sanatçının Elif adlı eseri, altın ,bakır, bronz tonları ile ve kompozisyonun zenginliği ile yer aldığı sergilerde çağdaş ve üstün bir yorum olarak nitelendirilmiştir. Eserin etrafındaki bitki, çiçek, ceylan ve kuşlardan oluşan grift kompozisyon, ortadaki dantel gibi kesilmiş dikdörtgen form ve üzerindeki kontrast elif ile başarılı bir şekilde birleşmiştir. Zemininde el yapımı kağıt kullanılan kompozisyon, Katı' sanatının önemli çağdaş yapıtları arasında yer almıştır. Eser ölçüleri,62x52 cm'dir.

Şekil 2.2.15. Emel Nurhan OGAN'ın Elif adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Galata Çiçekçisi

Emel Nurhan OGAN bu eserin zemininde Galata semtini gösteren bir karakalem çalışması yapılmıştır. Bu fon üzerinde Minyatür ile çalışılmış bir Osmanlı sokak çiçekçisi yer almıştır. Çiçekçinin başının üzerinde ve elinde taşıdığı sepet ve içindeki çiçekler ve satıcının para kesesi Katı' çalışmalarıdır. Farklı disiplinler gerektiren sanat dallarının ustalıkla yorumlanması olarak nitelendirilmiştir. Eser ölçüler;62x52 cm'dir.

Şekil 2.2.16. Emel Nurhan OGAN'ın Galata Çiçekçisi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

2.2.8. Emel Nurhan OGAN'ın Eğitim Çalışmaları

Emel Nurhan OGAN Sanatevi ve çalışmalarını bu sözlerle ifade etmiştir;

“Sanatevini açtığım 2000 yılından bu yana öğrenci yetiştirmeye devam ediyorum. Aslında daha önce Güzel Sanatlar Fakültesinin giriş sınavlarına öğrenci yetiştirmiştım. Atölye eğitimleri içinde minyatür, katı, tezhip branşları olduğu gibi temel sanat eğitimi, resim(karakalem, guaj, yağlıboya, akrilik ve suluboya çalışmalarını kapsamaktadır) dersleri de yer almaktadır. Ayrıca bir branşta çalışırken, çalışmanın kenarına zencerek yapmak, cetvel çekmek, kurt yapmak gerekiyorsa, esas branşı bırakıp tezhip, altın ezmek, fırça çalışmak gibi derslere girip, öğrenci bunu başarınca kadar devam ediyorum. Bu tempoda çalışınca bana sergilerde, sanat severlerin, öğrencilerin veya yöneticilerin söylediği şu sözleri hiçbir zaman unutmam;

“Antrönörün sporcu yetiştirmesi gibi çalıştırıyorsunuz”

“Siz elinden tutup, öğrenciyi yukarı çekiyorsunuz”

Atölye dışında Türk İslam Sanatları İhtisas Okulunda 10 yıl süre ile Katı’ hocalığın yapmıştır. Yine oradaki kendi sınıflarına temel sanat ve temel tezhip eğitimleri vermiştir.

Ayrıca öğrencileri yaptığı gezileri için; “Öğrencilerimle sık sık müze ve sergi gezileri yapıp, orada gördüğü eserler ve tekniklerle ilgili, sanat akımları ile ilgili bilgi verdim. Bunun sonuca olarak şimdi birçok öğrencim, aileleri, arkadaşları veya çocukları ile sergi ve müze geziyorlar. Bu da gurur duyduğum başka bir konudur.” ifadelerini kullanmıştır.

Klasik Türk Sanatları Vakfından, bunun yanında çeşitli kurumlardan hocalık yapmak için teklifler almıştır. Fakat hem pandemi dönemi olduğu için hem de hayalindeki çalışmalara, sergilere daha fazla vakit ayırabilmek için teklifleri kabul etmemiştir.

Pandemiden önce de çeşitli şehirlere sergi ve söyleşi için, Hamburg, Viyana ve Brüksel gibi yerlere seminer, sergi ve workshoplar için davet edilmiştir. Ancak yoğun iş temposu nedeni ile bu projeleri gerçekleştirememiştir.

Şekil 2.2.8.1. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

2.7. Emel Nurhan OGAN' ın Çağrıldığı Bilimsel Toplantılar

-Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi(İstanbul)Seminerleri

-Güney Kore/İngiltere ve Çeşitli Arap Ülkeleri (Irak/Yemen)Kültür Programı Kapsamında Gelen Öğrencilerle Söyleşi Ve Seminerler.

- Emel OGAN Sanat Atölyesinde ,öğrenci ve sanatseverlere seminer ve söyleşiler.
- Dolmabahçe Sarayı Sanat Galerisinde Seminer ve Söyleşiler.
- Türk İslam Sanatları İhtisas Merkezinde birçok seminer ve söyleşi

2.2.2. Çalışmalarının Yer Aldığı Yayınlar ve Kitaplar

- Yeditepe Bienali/Çiçeğin Her hali
- Maziden Atiye 70 Sanatçı
- 60 Usta 60 Eser
- Ustalarla Buluşma
- Türkiye'nin Ustaları/Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Beyoğlu/Beyoğlu belediyesi
- Bugünün Ustaları/Geleneksel Türk sanatları /2010 Avrupa Kültür
- İstanbul'un Yüzü / Klasik Türk Sanatları Vakfı
- İstanbul Minyatürleri / Klasik Türk Sanatları Vakfı
- Anadolu Klasik Sanatları/81 İlde 81 Sergi/Bursa
- TV NET Röportajı
- Kafe Sanat/TV Çekimi/İnternet Yayını
- TRT 1 Sanat Sokağı/TV Çekimi
- Ürdün/İrak/Çeşitli Arap Ülkeleri TV Yayınları
- “Piri Reisin İzinde” Sergisi/Çanakkale Valiliği

Dergi

- El Sanatları Dergisi/İBB
- Diyanet/ Aylık Dergi/ Kasım 2013

Katalog

- T.C Kültür Bakanlığı Kataloğu 13.
- T.C Kültür Bakanlığı Kataloğu 12.

Kitap

-Anadolu Türk ve İslam Sanatı/Mustafa Bektaşoğlu /DİB Yayınları

Gazete

-Cumhuriyet/Hürriyet Paris/Safranbolu Yerel Gazete/Başkent Gazetesi/Barış Gazetesi

-Bunların yanında çok sayıda katalog ve yerel gazeteler.

2.2. Basında Emel Nurhan OGAN

Çok sayıda gazete ,dergi ,internet ve bazı TV. yayınlarında yer almıştır. Bunlardan bazıları;

-TRT 1 Sanat Sokağı TV Kültür Programı

-TV NET Röportaj

-Kale Sanat TV Çekimi ve Radyo, İnternet Programı

-Ürdün, Irak ve Çeşitli Arap Ülkelerinde TV Kültür Programları

-Hürriyet Gazetesi Paris Baskısı

-Cumhuriyet Gazetesi

-Çeşitli yerel gazete ve internet yayınları

-Safranbolu Yerel Gazetesi

-Güney Kore /İngiltere kültür gezisi kapsamında gelen heyetlerle TV. çekimleri

-Başkent Gazetesi/Barış Gazetesi/A.A. çekim ve röportajları

Şekil 2.2.1. Basında Emel Nurhan OGAN Arşivlerinden Bir Kesit (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 2.2.2. Basında Emel Nurhan OGAN Arşivlerinden Bir Kesit (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 2.2.2. Basında Emel Nurhan OGAN (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

3. Sonuç ve Değerlendirme

Hızla değişmekte olan dünyada ilerleyen zaman içerisinde meydana gelen değişimler, toplumları ve sahip oldukları kültürleri etkilemektedir. Bu değişim süreci içerisinde toplumun, kültür ve sanatlarına olan ilgileri giderek azalmaktadır. Türk toplumunun sahip olduğu Geleneksel Türk El Sanatlarında da değişim kendini göstermektedir. Bu çalışmada, Kat' sanatı, günümüzdeki Kat' sanatının çağdaş yorumcularından Emel Nurhan OGAN ve eserleri incelenmiş, var olan eserleri ortaya konularak Kat' Sanatının yaşatılmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Yok olmaya yüz tutmuş Kat' sanatı hakkında var olan kaynaklara ulaşmak oldukça güçtür. Kat' Sanatı hakkında çok az sayıda yazılı kaynak mevcuttur. Bu çalışma ile günümüzde Kat' sanatı ile uğraşan sanatçılardan Emel Nurhan OGAN'ın çağdaş yorumları, ortaya koydukları eserler, kullandıkları yöntem ve teknikler, sanata olan katkıları değerlendirilerek alanda bir belgeleme çalışması yapılmıştır.

Emel Nurhan OGAN'ın Kat' eserlerindeki üslubu incelendiğinde, geleneksel Türk ve İslam Sanatları tekniklerini, modern bir bakış açısı ile birleştirerek eserlerine yansıtmış olduğu gözlenmektedir. Geleneksel kat' anlayışının yanında Emel Nurhan OGAN, sanat eğitimi alıp, uzmanlaşan her sanatçının yeniliklere açık olmasını savunmuştur. Eserlerinde bu fikrini uygulamaya geçirmiştir. Kat' alanında çıkardığı eserlerinde karekalem tekniğini ustaca kullanmıştır. Ayrıca karekalem yanında minyatür ve suluboya tekniklerini birlikte ve ayrı ayrı kullandığı eserleri mevcuttur. Daha önce bu alanda denenmemiş bir yöntemle renkli kağıt üzerine

desen çizimi yaparak ve desenleri kendine has bir dokunuşla yorumlaması Katı' sanatı alanına yeni bir bakış açısı getirmiştir. Emel Nurhan OGAN; Kâti' çalışmalarına minyatür, suluboya ve karakalem tekniğini ustaca uygulayarak, ayrı ayrı eserleri mevcut olduğu gibi, birlikte uyguladığı eserleri de bulanmaktadır. Kâti' eserlerinde, suluboya ve minyatür tekniklerini başarı ile uyguladığı görülen sanatçı, kâti' çalışmalarına minyatür, suluboya ve karakalem tekniğini ustaca uygulayarak, kâti' sanatçıları arasında kendine has üslubuyla öne çıkmaktadır. Eserlerinde renk, ışık, alan, derinlik ve kompozisyon bilgisini eserlerinde rahatlıkla hissetmek mümkündür. Emel N. OGAN' ın kâti' çalışmalarında renk kullanımı, görsel zenginlik ve kendine has tarzı onu çağdaşlarından ayıran en belirgin özelliği olarak göze çarpmaktadır. Doğal kağıtların yanı sıra üretim kağıtlar da kullanan sanatçı, boyama tekniklerinde doğal yöntemlerle beraber gelişmiş yöntemleri de kullanmakta yine sanatçıya has üsluptandır.

Sonuç olarak üslup noktasında, bu çalışmada incelenen sanatçılardan Emel Nurhan OGAN eserlerinde geleneksel yöntemlere sahip çıkmış, eserlerdeki orijinalliyi itina ile vurgulamış, sadık kalmıştır. Öte yandan, geleneksel katı' anlayışının yanında sanat eğitimi alıp, uzmanlaşan her sanatçının yeniliklere açık olmasını savunmuştur. Eserlerinde bu fikri uygulamaya geçirmiş oldukları gözlenmektedir. Çalışmada yer alan sanatçı Emel Nurhan OGAN Sanatevinde halen sanat çalışmalarına ve ders vermeye devam etmektedir. OGAN, ister geleneksel üslupta olsun, ister kendi özgün üslubu doğrultusunda kattığı farklılıklarla olsun, Katı' sanatını geleceğe taşımak adına çok değerli eserler vermiştir.

Türkiye'de gerek özel gerek ise resmi kurumlarca geleneksel Türk el sanatları eğitimi veren kurumlar mevcuttur. Öte yandan bu kurumlar son derece az sayıda kısıtlı imkanlar ile sınırlı sayıda insana hitap etmektedir. Toplumlari ayakta tutan, onları var eden kültürleridir. Değişen dünya ekseninde Kültürün yaşatılması adına geleneksel Türk El Sanatlarının farkındalığını artıracak akademik ve eğitimsel çalışmaların zaruri olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Anonim. (2002). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* 25.cilt, s.34-35
- Anonim. (2012). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* 42.cilt, s.350-351
- Arseven, Celal Esad. (1947). *Sanat Ansiklopedisi II*. İstanbul. s.980-981.
- Çağman, Filiz. (1990). *L'art Du Papier Decoupe, Soliman Le Manifigüe*. Paris 1990. s.306-307
- Çetintaş, Vildan. (2006). *Külliyat-ı Divan-ı Selim Adlı Eser İçerisinde Yer Alan Katı's*.26
- Çiğ, Kemal. (1958). "Türk Oymacıları (Katı'ları) ve Eserleri", Yıllık Araştır. Dergisi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk ve İslam Sanatları Tarihi Enstitüsü Ajans-Türk Matbaası, Ankara . s. 2, s. 159-179.
- Çiğ, Kemal. (1971). *Türk Kitap Kapları*. İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayii A.Ş. Basımevi. s.5-6
- Diyarbakirli, Nejat. (1972). *Hun Sanatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. 9 Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir: cilt 2, s 634-640
- Mesara, Gülbün. (1998) 2. Baskı. *Türk Sanatında İnce Kağıt Oymacılığı (Katı')*. Ankara. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Minpa Basımevi. s.22
- Ovalıoğlu, İlhan. (2007). *Arşivin Rengi Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket*. İstanbul. s.12
- Özsaygıner, Zübeyde Cihan. (1995). *Katı' Hatlar*. Türkiyemiz Dergisi. sayı 76, s.14-19
- Ünver, Süheyl ve Mesara, G.(1998). *Türk Sanatında İnce Kağıt Oymacılığı*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Minpa Basımevi. Ankara. s. 237,348